

Spis treści

Słowo wstępne 11

Zdzisław Lachowski – Redaktor Naczelny, Zastępca Szefa BBN

POZAMILITARNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA

Wojna cybernetyczna – wyzwanie XXI wieku 15

Krzysztof Liedel i Paulina Piasecka

Ewolucja pola walki oraz dynamika zjawisk determinujących przebieg współczesnych konfliktów to czynniki, które wpływają na kształtowanie podejścia państw do kwestii bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego. Przemiany te mają bezpośredni wpływ na sposób tworzenia i realizowania krajowych strategii i polityk bezpieczeństwa. Przenoszenie konfliktów w obszar cyberprzestrzeni jest efektem takich zmian oraz wpływu, jaki mają one na systemy bezpieczeństwa państw i organizacji międzynarodowych. Analiza nowych zagrożeń i sposobów przeciwdziałania im powinna być jednym z priorytetów instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo Polski.

Gra informacyjna o wpływy i dominację 29

Lucjan Betza

Gra i walka o wpływy mogą mieć wymiar działań legalnych, mogą także przybierać formy oddziaływań negatywnych, sprzecznych z prawem. W dzisiejszych realiach bezpieczeństwo informacyjne to przede wszystkim problemy walki informacyjnej, handlu informacją, manipulacji społecznej i budowy nieformalnych stref wpływów. Niestety nie doszło do tej pory do szczegółowego uregulowania zakresu informacji, jakie powinno się przekazywać z urzędu określonym instytucjom. Rozdzielnik pism i tym samym informacji tworzony jest uznaniowo. Sytuacja taka sprzyja „grze informacyjnej”, której wynikiem może być cenzurowanie lub przetrzymywanie informacji.

Zarządzanie kryzysowe w systemie kierowania bezpieczeństwem narodowym 45

Wiesław Molek, Karol Stec, Radosław Marciniak

Kierowanie bezpieczeństwem narodowym to nie tylko przygotowanie struktur państwa i jego obywateli do funkcjonowania w sytuacji wystąpienia zewnętrznych zagrożeń polityczno-militarnych czy też odparcia agresji zbrojnej. Współcześnie pod tym pojęciem kryją się również działania podejmowane przez administrację publiczną w obliczu katastrof naturalnych czy awarii technicznych, polegające na podejmowaniu właściwych decyzji i koordynowaniu działań sił i środków wydzielonych do reagowania kryzysowego. Zarządzanie kryzysowe jest bardzo istotnym elementem systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

Rodzimy terroryzm jako zjawisko zagrażające bezpieczeństwu w Europie 61

Magdalena Adamczuk

Terroryzm stanowi poważne zagrożenie i równocześnie wyzwanie dla bezpieczeństwa Europy. Następuje ciągła ewolucja form i metod dokonywania zamachów, a także dokonują się zmiany w ogólnym profilu osób włączających się w działalność terrorystyczną. Coraz większą rolę w „stawaniu się terrorystą” odgrywa motywacja religijna, która w szczególności widoczna jest w procesie radykalizacji muzułmanów. Zagrożenie terrorystyczne w Europie, którego podłoże stanowią idee separatystyczne, nie jest całkowicie wypienione, jednakże terroryzm islamski rządzi się zupełnie innymi prawami, a cele i metody przeprowadzania zamachów skupiają się na spektakularności i maksymalizacji liczby ofiar. Czynnikiem wzmagającym zagrożenie jest przeprowadzanie zamachów przez europejskich muzułmanów w ich rodzimych krajach urodzenia bądź zamieszkania – tzw. *home grown terrorism* (rodzimy terroryzm).

Nowe prawo Unii Europejskiej a bezpieczeństwo energetyczne Polski 81

Paweł Turowski

Po rosyjsko-ukraińskim kryzysie gazowym ze stycznia 2009 r., który spowodował odcięcie dostaw gazu do odbiorców w Europie Środkowej i na Bałkanach, Unia Europejska przyjęła w 2010 r. rozporządzenie mające zapobiegać negatywnym skutkom nagłego wystąpienia braków paliwa gazowego. Nowe prawo nakłada m.in. obowiązek modernizacji istniejących gazociągów, tak aby przesyłały surowiec w dwóch kierunkach, oraz zakłada budowę nowych połączeń gazowych zgodnie z zatwierdzonymi przez UE planami. Przewiduje również określone reakcje w sytuacji ogłoszenia stanu nadzwyczajnego, gdy pojawią się braki gazu w danym kraju lub regionie. Autorzy unijnej regulacji uznali, że to mechanizmy rynkowe mają zapewnić uzupełnienie potencjalnego deficytu surowca, jak i budowę nowych gazociągów. Taka logika kryje potencjalne ryzyko – nowe rurociągi muszą zarabiać na siebie i w związku z tym ich budowa nie zawsze jest opłacalna.

Sytuacja mniejszości polskiej na Litwie a relacje polsko-litewskie 99

Michał Wolfejko

Władze Republiki Litewskiej od lat nie wypełniają większości postanowień polsko-litewskiego Traktatu o przyjaznych stosunkach i dobrosąsiedzkiej współpracy wobec mniejszości polskiej zamieszkującej to państwo. W istocie wiele posunięć władz litewskich wobec Polaków ma charakter dyskryminacyjny i są one sprzeczne z zapisami umów międzynarodowych przyjętych i ratyfikowanych przez Litwę w dziedzinie ochrony mniejszości narodowych. Nasilające się w ostatnim czasie incydenty naruszania praw mniejszości polskiej mogą w perspektywie doprowadzić do pogorszenia się stosunków polsko-litewskich. Byłby to czynnik negatywnie wpływający na bezpieczeństwo narodowe Polski.

POLITYCZNO-STRATEGICZNE ASPEKTY BEZPIECZEŃSTWA

Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, Strategia Bezpieczeństwa Narodowego, Strategiczny Przegląd Obronny – ich zakres i cele 115

Mieczysław Malec

Wraz z uruchomieniem Strategicznego Przeglądu Bezpieczeństwa Narodowego (SPBN) pojawił się szereg pytań i wątpliwości co do jego relacji ze Strategicznym Przeglądem Obronnym (SPO) prowadzonym przez MON, a nawet ze Strategią Bezpieczeństwa Narodowego (SBN), którą często myli się z SPBN. Najlepszym sposobem ukazania powyższych

relacji jest przedstawienie ich celu, istoty i zakresu. W tym względzie SPBN odnosi się do kompleksowego postrzegania bezpieczeństwa (narodowego/państwa), a SPO jedynie do jednego obszaru bezpieczeństwa, jakim jest obronność. Natomiast SBN jest dokumentem, a zarazem sposobem realizacji polityki w określonym obszarze, których merytoryczną podstawę winny stanowić wyniki przeglądu.

Weimarski trójkąt bezpieczeństwa

131

Dominik Jankowski

Prezydencja w Radzie UE w drugiej połowie 2011 r. będzie stanowić ważne wyzwanie dla polskiej dyplomacji. Sprawnie przeprowadzone przewodnictwo stanowi istotny element autopromocji państwa, dający możliwość ugruntowania lub zwiększenia prestiżu na arenie europejskiej. Tym samym można je porównać do witryny sklepowej, w której dane państwo prezentuje swoje unijne „specjały”. Tegoroczne szczyty państw Trójkąta Weimarskiego – pierwszy z udziałem szefów sztabów, drugi na szczeblu prezydenckim i kanclerz RFN – stanowiły dla Francji i Niemiec możliwość odwiedzenia polskiego „sklepu” jeszcze przed jego oficjalnym otwarciem.

Kryzys ekonomiczny w Europie a bezpieczeństwo Unii Europejskiej i Polski

139

Przemysław Pacuła

Kryzys ekonomiczny w Europie, choć najbardziej dotknął wybrane państwa UE, nie pozostaje bez wpływu na największych graczy Unii. Jednocześnie jego skutki możemy odczuć w obszarze bezpieczeństwa narodowego. Zmniejszanie nakładów na obronność, niekorzystne procesy zachodzące w NATO i UE, a także większa podatność państw na kontrowersyjne działania w dziedzinach handlu bronią i energetyki to tylko niektóre z nich. Najważniejsze zagrożenia dla Polski – oprócz tych z obszaru bezpieczeństwa – będą związane z utrudnieniami na drodze do strefy euro, prawdopodobnym zmniejszeniem wielkości funduszy unijnych oraz tendencjami do ochrony własnego rynku, co może przełożyć się na poziom inwestycji w RP.

Stosunki z Ukrainą w sferze bezpieczeństwa: polski punkt widzenia

151

Artur Drzewicki

Rozpad Związku Radzieckiego i powstanie niepodległej Ukrainy stały się jednym z największych wyzwań dla Polski. Pojawienie się na wschodniej polskiej granicy nowych, suwerennych krajów spowodowało konieczność ułożenia dobrosąsiedzkich stosunków, przy jednoczesnym stałym umacnianiu własnego bezpieczeństwa. Niewątpliwie największe znaczenie w tym zakresie Warszawa przywiązywała do Ukrainy – kraju, którego potencjał i znaczenie geopolityczne w sposób bezpośredni oddziaływały na ówczesny i przyszły stan bezpieczeństwa państwa. Fakt ten znalazł odzwierciedlenie w uznaniu przez Polskę roli Ukrainy w regionie, czego efektem stało się konsekwentne dążenie do nadania stosunkom polsko-ukraińskim wymiaru „partnerstwa strategicznego”.

SIŁY ZBROJNE

Polski przemysłowy potencjał obronny w dobie konsolidacji

169

Witold Lewandowski

Po zmianach społeczno-ustrojowych, które miały miejsce w Polsce w roku 1989, rozpoczął się proces restrukturyzacji polskiego przemysłu obronnego. W jego trakcie z mniejszym lub większym powodzeniem wprowadzano rozmaite programy naprawcze. Realizuje się

i aktualizuje zapisy rządowej „Strategii konsolidacji i wspierania rozwoju polskiego przemysłu obronnego w latach 2007–2012”. Polska Strategia Bezpieczeństwa Narodowego podkreśla, że istotnym elementem gospodarczej sfery bezpieczeństwa Polski jest rozwój przemysłu obronnego. Konsolidacja tego przemysłu ma dostosować możliwości i potencjał polskich przedsiębiorstw branży zbrojeniowej do dynamicznie zmieniającej się sytuacji na europejskich i światowych rynkach.

Biogramy autorów

183